

Početna stranica>Zakonodavstvo i sudska praksa>Nacionalno zakonodavstvo

Kansallinen lainsäädäntö

Francuska

Tässä osassa esitetään yleiskatsaus eri oikeuslähteisiin Ranskassa.

Oikeuslähteet

Ranskassa oikeus koostuu pääasiassa kirjallisista säännöistä, joita kutsutaan **oikeuslähteiksi**. Niitä voivat olla valtioiden hyväksymät tai valtioiden kesken hyväksytyt kansalliset säännökset mutta myös kansallisten tai kansainvälisten tuomioistuinten oikeuskäytäntö tai paikallisesti vahvistetut säännöt, kuten kunnalliset määräykset tai ammattijärjestöjen, esimerkiksi lääkäriiliton, säännöt, kansalaisten keskenään sopimat säännöt, kuten työehtosopimukset tai sopimukset, sekä pelkkä tapaoikeus.

Tämä kokonaisuus järjestyy **normihierarkiaksi**. Siksi uuden säännön on oltava aiemmin annettujen ylemmätasoisien sääntöjen mukainen, avulla voidaan muuttaa aiempia samantasoisia sääntöjä ja voimaantulo aiheuttaa aiempien, sen vastaisten sääntöjen kumoutumisen.

Kansainväliset oikeuslähteet

Kansainväliset yleissopimukset ja sopimukset

Yleissopimuksen voimaantulon ehtona Ranskassa on sen ratifiointi tai sen hyväksyminen ja julkaiseminen. Osaa yleissopimuksia **sovelletaan suoraan** Ranskan oikeusjärjestyksessä, toiset taas on **saatettava osaksi kansallista lainsäädäntöä** sisäisen normatiivisen säädöksen avulla.

Euroopan unionin oikeus

Euroopan unionin oikeuden käsitteellä viitataan Euroopan unionin toimielinten vahvistamiin säännöksiin. Ne voivat olla suosituksia, lausuntoja, asetuksia, päätöksiä tai direktiivejä.

Kansalliset oikeuslähteet

Perustuslain arvoiset säännökset

4. lokakuuta 1958 annettu perustuslaki

27. lokakuuta 1946 annetun perustuslain johdanto-osa sekä 26. elokuuta 1789 päivätty ihmisoikeuksien ja kansalaisoikeuksien julistus sekä ne tasavallan lakien tunnustetut perustavat periaatteet, joihin johdanto-osassa viitataan, perustuslakia täydentävät orgaaniset lait, jotka annetaan perustuslakineuvoston käsiteltäväksi ennen niiden vahvistamista.

Lainsäädännön arvoiset säännökset

Parlamentin hyväksymä laki on perustuslaille alisteinen. Mikäli laki saatetaan perustuslakineuvoston käsiteltäväksi, se tarkastaa lakien perustuslaillisuuden ennen lakien vahvistamista, eli se tarkistaa, että lait ovat perustuslain mukaisia. Perustuslakineuvostoon asian voi viedä Ranskan tasavallan presidentti, pääministeri, kansalliskokouksen ja senaatin puheenjohtajat tai 60 kansalliskokouksen jäsentä tai 60 senaattoria. Lisäksi korkein hallinto-oikeus (Conseil d'Etat) tai kassaatio tuomioistuin voivat pyytää perustuslakineuvostoa kumoamaan voimassa olevan lain, jos yksityinen oikeussubjekti asettaa riita-asiassa, johon lakia sovelletaan, kyseenalaiseksi lain yhdenmukaisuuden perustuslaissa taattujen vapauksien ja oikeuksien kanssa.

Perustuslain 55 §:n nojalla Ranskan ratifioimia kansainvälisiä sopimuksia sovelletaan ennen lakeja. Hallinto- tai rikosoikeuden tuomari torjuu näin ollen sellaisen lain soveltamisen, joka on selvästi ristiriidassa jonkin sopimuksen kanssa, riippumatta siitä, onko sopimus tehty ennen lakia vai lain jälkeen.

Määräysten arvoiset säännökset

Päätökset

Perustuslain 38 §:n mukaisesti **hallitus** voi pyytää parlamenttia antamaan luvan saattaa voimaan lain alaan kuuluvia toimenpiteitä hallitusohjelman täytäntöön panemiseksi rajalliseksi ajaksi. Nämä päätökset ovat muodoltaan hallinnollisia määräyksiä, kunnes lainsäätävä vahvistaa ne, joten ne voidaan riitauttaa hallinto-oikeudessa vahvistamiseen asti.

Määräykset

Määräykset **erotellaan antajaviranomaisen mukaan**:

Tasavallan presidentin tai pääministerin asetukset (kun ne vahvistaa ministerineuvosto tai korkein hallinto-oikeus, niitä voidaan muuttaa vain samoin edellytyksin);

ministerien määräykset tai ministeriöiden yhteiset määräykset

valtion paikallisten viranomaisten (prefektit, kaupunginjohtajat jne.) tai hajautettujen viranomaisten (kunnat, departementit, alueet) tekemät määräyksen tasoiset päätökset.

Kattavat työehtosopimukset

Työlainsäädännössä vahvistetaan työoloihin sovellettavat yleiset säännöt. Yksityisen sektorin työmarkkinaosapuolet (työnantajat ja palkansaajien ammattiliitot) neuvottelevat tässä yhteydessä sopimuksia.

Niissä määritellään kaikki työolosuhteet ja sosiaaliset takuut, joita sovelletaan asianomaisten tahojen palkansaajiin (teollisuus, kierrätysala, nuorten työntekijöiden suojatyöpaikat, lisäeläkelaitokset jne.). **Työehtosopimukset** koskevat puolestaan vain yhtä erityisalaa (palkkoja, työaika tms.). Kattavia työehtosopimuksia ja muita työehtosopimuksia voidaan tehdä toimialatasolla (kaikki samaa toimintaa tietyllä alueella harjoittavat yritykset), yritystasolla tai toimipaikkatasolla. Työ-, työmarkkinasuhde-, perhe- ja solidaarisuusministeriö tai maatalous- ja kalastusministeriö voi "laajentaa" sopimuksen soveltamisalaa, jolloin sitä sovelletaan kaikkiin kyseisen toimialan toimijoihin.

Oikeus- ja hallintokäytäntö

Oikeuskäytäntö voi perustua oikeus- ja hallintokäytäntöön. Oikeuskäytäntö perustuu lain tulkintaan, mutta sitä sovelletaan periaatteessa vain ratkaistavana olevaan asiaan. Hallintokäytäntö taas on hierarkiassa lainsäädännön alapuolella, mutta ylempänä kuin määräykset, koska määräys voidaan sen nojalla peruuttaa.

Toimielinjärjestelmä

Säättämismenettely Ranskassa

On erotettava **lakiesitykset**, joissa lakitekstialoite on hallituksella ja ministeri esittelee ne ministerineuvostossa, ja **lakiehdotukset**, joissa lakitekstialoite on parlamentilla. Lakiesitykset ja -ehdotukset jätetään kansalliskokoukselle tai senaatille.

Parlamentti käsittelee lakitekstin sen jälkeen. Se hyväksytään, kun kumpikin kamari on hyväksynyt sen samansisältöisenä.

Mikäli kamarit ovat erimielisiä, kutsutaan koolle yhteinen sekakomitea Komiteassa on seitsemän kansalliskokouksen ja seitsemän senaatin jäsentä, ja sen tehtävänä on ehdottaa yhteistä lakitekstiä sen jälkeen, kun kumpikin kamari on käsitellyt tekstiä kahdesti. Hallitus voi kuitenkin turvautua nopeutettuun menettelyyn, jonka nojalla yhteinen sekakomitea voidaan muodostaa jo ensimmäisen käsittelyn jälkeen.

Lakiteksti vahvistetaan laiksi siten, että tasavallan presidentti allekirjoittaa sen 15 päivän kuluessa siitä, kun parlamentin hyväksymä teksti on toimitettu hallitukselle. Tänä aikana presidentti voi pyytää tekstiä uudelleen käsiteltäväksi, ja teksti voidaan saattaa perustuslakineuvoston käsiteltäväksi, jos sen perustuslainmukaisuus halutaan tarkistaa. **Vahvistettu laki** tulee voimaan, kun se on julkaistu virallisessa lehdessä (*Journal officiel*).

Lakien ja määräysten julkaiseminen

Lait ja määräykset on **saatettava kansalaisten tietoon**, jotta niiden pakollista noudattamista voidaan vaatia. Yksittäiset asiakirjat on siis annettava tiedoksi niille henkilöille, joita ne koskevat, mutta säädöstekstit on julkaistava.

Laki- ja määräystekstien voimaantuloa koskevia säännöksiä on muutettu 1. heinäkuuta 2004 alkaen (20. helmikuuta 2004 annetulla) päätöksellä nro 2004-164. Siitä lähtien siviililain 1 §:ssä säädetään, että ellei toisin mainita, **tekstit tulevat voimaan seuraavana päivänä niiden julkaisemisesta virallisessa lehdessä**.

Kiireellisissä tapauksissa laki voidaan saattaa voimaan jo sen julkaisupäivänä, kun sen vahvistusasetuksessa niin säädetään. Sama koskee hallinnollisia määräyksiä, jos hallitus määrää voimaantulosta erityisessä määräyksessä.

Asetusten ohella virallisessa lehdessä julkaistaan kansallisella tasolla toimivaltaiten valtion viranomaisten **määräykset** (ministerien päätökset, riippumattomien hallintoviranomaisten asiakirjat jne.). Ministerien päätökset julkaistaan usein myös ministeriöiden virallisissa tiedotuslehdissä.

Julkaisu pelkästään virallisessa tiedotelehdessä on mahdollista vain silloin, kun määräys koskee vain erittäin tarkasti rajattua hallintosubjekteja (pääasiassa virkailijoita ja ministeriön virkamiehiä).

Paikallisviranomaisten määräysten yhteydessä noudatetaan erityisiä julkaisusääntöjä. Niitä ei julkaista virallisessa lehdessä.

Yleiskirjeet tai ohjeet eivät periaatteessa ole säädösten arvoisia. Niissä tyydytään antamaan ohjeita virastoille lakien ja asetusten soveltamisesta tai tarkennetaan tiettyjen säännösten tulkintaa.

Jotta niitä voitaisiin soveltaa, ne on julkaistava tarkoitusta varten perustetulla pääministerin sivustolla (8. joulukuuta 2008 annettu asetus 2008-1281).

Tavanomainen julkaisutapa on julkaisu ministeriöiden virallisissa tiedotelehdissä. Ainoastaan tärkeimmät yleiskirjeet julkaistaan virallisessa lehdessä.

Lainsäädäntötietokannat

Ranskan oikeudelliset tietokannat kuuluvat Internetin välityksellä tapahtuvan julkisen jakelun (SPDDI) piiriin. Siitä säädetään

7. elokuuta 2002 annetussa asetuksessa nro 2002-1064 (englanninkielinen versio).

Järjestelmä on selvitetty yksityiskohtaisesti [Légifrance](#)-verkkosivuilta saatavien tietojen uudelleenkäyttöä koskevassa huomautuksessa.

[Légifrance](#) sisältää seuraavat osat:

koonnetut lakikokonaisuudet (codes), lait, asetukset ja määräykset (**Legi-tietokanta**)

asiakirjat virallisen lehden "lait ja asetukset" -laitoksessa julkaistussa muodossa (**Jorf-tietokanta**)

kansallisesti voimassa oleviksi laajennetut yleiset kattavat työehtosopimukset (**Kali-tietokanta**)

perustuslakineuvoston päätökset (**Constit-tietokanta**)

kassaatiotuomioistuimen ja muutoksenhakutuomioistuinten tuomiot (**Cass-tietokanta** tiedotelehdessä julkaistuista tuomioista, **Inca-tietokanta**

julkaisemattomista tuomioista, **Capp-tietokanta** muutoksenhakutuomioistuinten tuomioista)

korkeimman hallinto-oikeuden ja tuomiovaltakäytännön päätökset, hallinnollisten muutoksenhakutuomioistuinten päätökset sekä valikoima hallinnollisten tuomioistuinten päätöksiä (**Jade-tietokanta**)

kansallisen tietosuojalautakunnan CNIL:n päätökset (**CNIL-tietokanta**).

Myös eräät muut verkkosivut, joille pääsee joko suoraan tai [Légifrance](#)-sivuilta, kuuluvat SPDDI-palveluun:

valtionalouden tarkastusviraston verkkosivut sisältävät taloudellisia asioita käsittelevien tuomioistuinten päätökset

ministeriöiden viralliset tiedotelehdet

verohallituksen **veroasiakirjat**

ulko- ja Eurooppa-asiain ministeriön kansainväliset yleissopimukset (**Pacte-tietokanta**).

Näiden verkkosivujen tietojen noutoa ja uudelleenkäyttöä koskevat tiedot on ilmoitettu kullakin sivuilla.

Légifrance-palvelusta on saatavissa myös edellä mainitut tietokannat sisältävä **tietokantaluetelo**.

Saatavissa on niin ikään [Légifrance-lisenssien hinnasto](#).

Tietokannat

Seuraavassa on esitelty oikeudellisia tietokantoja (luettelo ei ole täydellinen):

LEGI-tietokanta sisältää koonnetut lakikokonaisuudet, lait, asetukset ja määräykset.

JORF-tietokanta sisältää asiakirjat siinä muodossa, jossa on julkaistu virallisen lehden "lait ja asetukset" -laitoksessa.

KALI-tietokanta sisältää kansallisesti voimassa oleviksi laajennetut kattavat työehtosopimukset.

CONSTIT-tietokanta sisältää perustuslakineuvoston päätökset.

JADE-tietokanta sisältää korkeimman hallinto-oikeuden ja tuomiovaltakäytännön päätökset, hallinnollisten muutoksenhakutuomioistuinten päätökset sekä valikoiman hallinnollisten tuomioistuinten päätöksiä.

CNIL-tietokanta sisältää kansallisen tietosuojalautakunnan päätökset.

Kassaatiotuomioistuimen oikeuskäytäntö on saatavissa tuomioistuimen omasta sivustosta.

Kassaatiotuomioistuimen päätöksiä voidaan tilata verkossa, ja osa **kassaatiotuomioistuimen päätöksistä on käännetty** englanniksi, arabiaksi ja mandariinikiinaksi.

Päivitetty viimeksi: 13/12/2016

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetystä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.